

HAERNE, Désiré de (Ieper 4 juli 1804 – Sint-Joost-ten-Node 22 maart 1890).

Volgde in 1823 les aan het Grootseminarie te Gent (tot 1829) en was vanaf 1824 bestuurder van het stedelijk college van Kortrijk. In 1829 werd De Haerne priester gewijd en aangesteld als onderpastoor te Moorslede. Hij steunde campagnes tegen het Nederlandse protestantse bewind en was medewerker van *Le Catholique de Pays-Bas*, *Journal des Flandres* en *Le drapeau belge*. In 1830 werd hij aangesteld als leraar aan het Klein Seminarie van Roeselare maar na tien maanden door de Nederlandse bestuurders geschorst wegens zijn politieke actie. Zo werd hij onderpastoor van de Sint-Jacobsparochie te Brugge. Na de Belgische Revolutie was hij lid van het Nationaal Congres. Hij was er voorstander van een republiek en van een eenkamerstelsel. In navolging van de Fransman Hugues Félicité de Lammenais had hij liberale sympathieën en verdedigde de vrijheid van godsdienst. In 1830 werd hij gekozen als volksvertegenwoordiger voor Roeselare, maar stelde zich na de ontbinding van de Kamers in 1833 onder druk van bisschop Frans R. Boussen geen kandidaat meer. De ultramontaanse bisschop was tegen de te liberale opstelling van De Haerne

en deelde niet in zijn sympathie voor het **Algemeen Beschaafd Nederlands**.

De Haerne werd leraar aan het nieuwe Sint-Amandscollege te Kortrijk en zette zijn leerlingen aan tot de beoefening van hun moedertaal. In 1842 werd hij diocesaan inspecteur van het lager onderwijs. In 1844 (tot zijn dood) zetelde hij terug in de Kamer voor het arrondissement Kortrijk en ijverde er voor meer welvaart voor Vlaanderen. Hij was erg begaan met het lot van de Vlaamse werklieden en wakkerde het staatsbestuur aan om de Vlaamse industrie meer te ondersteunen. Hij waarschuwde in deze context ook voor het opkomende socialisme en was voorstander van een burgerlijk paternalisme. Vanaf 1847 kwam hij op voor de vernederlandsing van het middelbaar onderwijs, voor een goed vakonderwijs in de moedertaal en kantte hij zich tegen een te vergaand taalparticularisme. Zo was hij een gematigd aanhanger van de spellingbesluiten van 1844 en 1863 en nam hij deel aan het eerste **Nederlandsch Letterkundig Congres** te Gent. Hij beïnvloedde in gunstige zin het humanioraprogramma van bisschop Jean-Baptiste Malou (1851-1862). Toen de strijd tussen de katholieken en liberalen scherpere vormen begon aan te nemen, werd hij mee onder invloed van zijn geestelijke oversten verplicht de katholieke belangen voor de Vlaamse te plaatsen. Zo evolueerde hij meer en meer naar het conservatisme; in 1858 werd hij lid van de Association conservatrice et constitutionnelle en in 1868 van het centraal comité van de Union catholique. In 1852 was hij intussen hoofdinspecteur van het diocesaan onderwijs geworden en in 1856 promoveerde hij aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL) in de letteren. In 1869 werd hij rector van het Engels Seminarie te Brugge en het jaar daarop kamerheer van de paus. In 1879 promoveerde hij in Rome in de theologie. Hij genoot internationale faam voor zijn stimulering van het buitengewoon onderwijs aan dove kinderen.

LITERATUUR: C. Carton (e.a.), *Biographie des hommes remarquables de la Flandre occidentale*, 1845; – *Verslagboek Eerste Nederlandsch Taalcongres Gent*, 1849; – Th. Sevens, *Mgr. de Haerne*, 1891; – 'Mgr. de Haerne, Médailles d'Infamie', in *Geschied- en Oudheidkundige kring Kortrijk*, jg. 5 (1907-1908), p. 133-142; – R. Vanlandschoot, 'Historische kanttekeningen bij de doorbraak van het algemeen Nederlands in de colleges', in *Studiën en Berichten*, jg. 55 (1968), p. 168-208; – L. Decruyenaere, *Mgr. de Haerne*, KUL onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1970; – B. Janssens de Bisthoven, 'Mgr. de H. rector van het Engels Seminarie in Brugge, 1869-1873', in *Album A. Viaene*, 1970, p. 243-246; – A. Masselis en K. van Ackere, 'Mgr. de Haerne en zijn monument te Kortrijk', in *De Gidsenkring*, jg. 9 (1971), p. 1-32; – B. Janssens de Bisthoven, 'Priester de Haerne, afgevaardigde van Roeselare op het Nationaal Congres van 1830-1831', in *Standen en Landen*, jg. 58 (1972), p. 173-184; – id., 'Desiré de Haerne', in BN, 1972; – id., 'Bibliographie van Desiré de Haerne', in *Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis* (1972), p. 92-122; – E. Lamberts, *Kerk en liberalisme in het bisdom Gent*, 1972; – L. Wils, *Honderd jaar Vlaamse Beweging*, I, 1977; – L. Gevers, *Kerk, onderwijs en Vlaamse Beweging*, 1980.

SANDRA MAES